

Mjölby kommun, Arbetsutskott 2025-08-11

§ 102

Diarienummer: KS/2025:186

Förslag att utreda kulturmiljöprogram

Bakgrund

I nationella mål och i lag framgår att kulturmiljöer ska bevaras, främjas och nyttjas hållbart. Allt i kulturmiljön har inte höga kulturvärden utan det krävs en bedömning och avvägning av värdena. Mjölby kommun saknar i dagsläget kommunövergripande styrdokument för bedömning av kulturmiljövärden.

Den 24 juni 2025 beslutade byggnämnden att föreslå kommunstyrelsen att ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att utreda ett kulturmiljöprogram för Mjölby kommun.

Sammanfattning

Kommuners samlade bedömning och avvägning av kulturhistoriska värden sker normalt i framtagandet av översiktsplaner, kulturmiljöprogram eller andra strategiska styrdokument samt i efterföljande detaljplaner. I Mjölby kommuns "Program för översiktlig planering" framgår vilka översiktsplaner, utredningar och styrdokument som bedömts som mest relevanta att arbeta med i närtid. Bland annat nämns kulturmiljöinventeringar samt stadsbyggnadsprogram. Behovet att enas om riktlinjer i kommunen för hantering av kulturmiljöfrågorna är stort. Med anledning av detta bedöms en omprioritering av att arbeta fram ett kulturmiljöprogram vara nödvändig. Kulturmiljöprogrammet väntas kunna ge vägledning för översyn av befintliga detaljplaner, ge tydlig vägledning för prövning av bygglov samt en större förutsägbarhet för kommunens fastighetsägare inför underhåll eller utveckling av bebyggelse med kulturmiljövärden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-08-01

Byggnämndens beslut 2025-06-24 / § 60

Muntlig information av kommundirektör.

Beslut

1. Arbetsutskottet lämnar ärendet till kommunstyrelsen för beslut

Beslutet skickas till

Samhällsbyggnadsförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret

Ekonomiavdelningen

Akten

Kommunstyrelsens förvaltning

Datum 2025-08-01
Diarienummer KS/2025:186

Handläggare
Maria Hedberg

Kommunstyrelsen

Uppdrag om kulturmiljöprogram

Bakgrund

I nationella mål och i lag framgår att kulturmiljöer ska bevaras, främjas och nyttjas hållbart. Allt i kulturmiljön har inte höga kulturvärden utan det krävs en bedömning och avvägning av värdena. Mjölby kommun saknar i dagsläget kommunövergripande styrdokument för bedömning av kulturmiljövärden.

Den 24 juni 2025 beslutade byggnämnden att föreslå kommunstyrelsen att ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att utreda ett kulturmiljöprogram för Mjölby kommun.

Sammanfattning

Kommuners samlade bedömning och avvägning av kulturhistoriska värden sker normalt i framtagandet av översiktsplaner, kulturmiljöprogram eller andra strategiska styrdokument samt i efterföljande detaljplaner. I Mjölby kommuns "Program för översiktlig planering" framgår vilka översiktsplaner, utredningar och styrdokument som bedömts som mest relevanta att arbeta med i närtid. Bland annat nämns kulturmiljöinventeringar samt stadsbyggnadsprogram. Behovet att enas om riktlinjer i kommunen för hantering av kulturmiljöfrågorna är stort. Med anledning av detta bedöms en omprioritering av att arbeta fram ett kulturmiljöprogram vara nödvändig. Kulturmiljöprogrammet väntas kunna ge vägledning för översyn av befintliga detaljplaner, ge tydlig vägledning för prövning av bygglov samt en större förutsägbarhet för kommunens fastighetsägare inför underhåll eller utveckling av bebyggelse med kulturmiljövärden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-08-01
Byggnämndens beslut 2025-06-24 / §60

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen ger stadsbyggnadskontoret i uppdrag att arbeta fram ett kulturmiljöprogram som ett tematiskt tillägg till kommunens översiktsplan.
2. Finansiering för kulturmiljöprogrammet sker med kommunstyrelsens ofördelade medel 2025-2026.

Tjänsteskrivelse

Datum 2025-08-01
Diarienummer KS/2025:186

Beslutet skickas till
Samhällsbyggnadsförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret
Ekonomiavdelningen
Akten

Beskrivning av ärendet

Kulturmiljöer omfattar den av människan påverkade fysiska miljön. Värdet ur ett kulturhistoriskt perspektiv avser möjligheten att genom bebyggelsen eller landskapet visa på och förmedla kunskaper om olika historiska skeenden och sammanhang. Därigenom skapas även förståelse av människors livsvillkor, i skilda tider, nu och för kommande generationer. Kulturvärden kan i varierande grad tillskrivas enskilda byggnader, anläggningar och lämningar (till exempel vägar, broar, parker) såväl som hela miljöer och stora landskap.

I nationella mål och i lag framgår att kulturmiljöer ska bevaras, främjas och nyttjas hållbart. Det understryks att gestaltningen av befintlig livsmiljö, och förvaltning av de kulturvärden som finns där, är en lika viktig uppgift som skapandet av nya miljöer. I propositionen till plan- och bygglagen (2010:900) anges att en viktig förutsättning för att bebyggelse med särskilda kulturhistoriska värden ska få ett tillräckligt skydd enligt lagen är att kommunerna tar fram det kunskaps- och beslutsunderlag som behövs.

Vid bedömning av kulturhistoriska värden finns en mängd olika publikationer och inventeringar att utgå från som kunskapsunderlag och vägledning i kommunen. Endast delar av dessa är idag publikt publicerade på kommunens hemsida eller hos länsstyrelsen.

Allt i kulturmiljön har inte höga kulturvärden utan det krävs en bedömning och avvägning. En kommuns samlade bedömning sker normalt i framtagandet av översiktsplaner, kulturmiljöprogram eller andra strategiska styrdokument samt i efterföljande detaljplaner. Mjölby kommun saknar i dagsläget kommunövergripande styrdokument för bedömningen.

Arbete med översiktsplaner och andra kommunövergripande styrdokument faller inom kommunstyrelsens reglemente. Samhällsbyggnadsförvaltningen, genom stadsbyggnadskontoret, utgör sakkunnigstöd åt kommunstyrelsen och svarar för handläggning av översiktsplaner med tillhörande styrdokument.

Syfte

Syftet med ett kulturmiljöprogram är att sätta riktningen för kommunens kulturmiljöarbete och peka ut särskilt värdefulla byggnader och miljöer. Kulturmiljöprogram kan beskriva viktiga karaktärsdrag och kvaliteter, motivera varför ett område är bevarandevärt samt drar upp riktlinjer för dess framtida utveckling. Riktlinjerna fungerar som vägledning vid plan- och bygglovsärenden.

Lagrum

3 kap. 1-2 §§ plan- och bygglagen (PBL)

Tjänsteskrivelse

Datum 2025-08-01
Diarienummer KS/2025:186

Finansiering/ekonomiska konsekvenser

Arbetet med att ta fram ett kulturmiljöprogram har inte varit prioriterat i förhållande till andra pågående och kommande projekt och saknas därför som utpekat projekt i kommunens budgetarbete inför år 2025-2027. Då en ny prioritering nu föreslås behöver finansieringen därför ske med kommunstyrelsens ofördelade medel om projektet ska kunna ske under 2025-2026.

I syfte att ge bästa förutsättningarna för en god dialog med externa parter kring kulturmiljö-frågorna avses en extern konsult anlitas för att genomföra arbetet, i samverkan med stadsbyggnadskontoret. Konsultens kostnad behöver finansieras och anlitas först efter kommunstyrelsens beslut om uppdraget.

Avstämning mot planer och policy

Kommunen har inte antagit något kulturmiljöprogram eller annat politiskt styrdokument som pekar ut och avgränsar vilka kulturhistoriska värden som ska anses utgöra sådana särskilda värden som anges i plan- och bygglagen.

I kommunens "Program för översiktlig planering" framgår vilka översiktsplaner, utredningar och styrdokument som bedömts som mest relevanta att arbeta med i närtid. Bland annat nämns kulturmiljöinventeringar samt stadsbyggnadsprogram.

Bedömningar/överbäggande

Kulturmiljöfrågor har legat till grund för omfattande diskussioner under en längre tid i kommunen, både internt i kommunorganisationen, hos kommunens fastighetsägare, och i medias bevakning av kommunens ärenden. Behovet att samlas kring frågan och enas om riktlinjer i kommunen för hantering av kulturmiljöfrågorna är stort. Med anledning av detta bedöms en prioritering av att arbeta fram ett kulturmiljöprogram vara nödvändig för att därefter kunna arbeta vidare med översyn av befintliga detaljplaner utifrån den vägledning som kulturmiljöprogrammet väntas kunna ge. Kulturmiljöprogrammet väntas även ge tydlig vägledning för prövning av bygglov och en större förutsägbarhet för kommunens fastighetsägare inför underhåll eller utveckling av bebyggelse med kulturmiljövärden.

Kommunikation av styrdokumentet

Framtagandet av kulturmiljöprogrammet avses ske i projektform och i dialog med förtroendevalda och berörda verksamheter i kommunen samt externt med andra myndigheter, fastighetsägare och civilsamhället. Då kulturmiljöprogrammet tas fram som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen avses programmet ställas ut för samråd och granskning i enlighet med plan- och bygglagen innan programmet kan antas.

Kommunstyrelsens förvaltning

Andreas Capilla
Kommundirektör

Tjänsteskrivelse

Datum 2025-08-01
Diarienummer KS/2025:186

Maria Hedberg
Stadsbyggnadschef

Mjölby kommun, Byggnämnd 2025-06-24

§ 60

Diarienummer: BYN/2025:131, BYN/2025:104

Förslag att utreda kulturmiljöprogram

Bakgrund

I nationella mål och i lag framgår att kulturmiljöer ska bevaras, främjas och nyttjas hållbart. Allt i kulturmiljön har inte höga kulturvärden utan det krävs en bedömning och avvägning av värdena. Mjölby kommun saknar i dagsläget kommunövergripande styrdokument för bedömningen. I avvaktan på att kommunen tar fram styrdokument för kulturmiljöer beslutade byggnämnden den 20 maj 2025 om en avgränsning av vilka kulturhistoriska värden som ska anses utgöra särskilda värden i enlighet med kapitel 8 i plan- och bygglagen vid byggnämndens prövning av ärenden om lov och besked.

Sammanfattning

Kommunens samlade bedömning och avvägning av kulturhistoriska värden sker normalt i framtagandet av översiktsplaner, kulturmiljöprogram eller andra strategiska styrdokument samt i efterföljande detaljplaner. I Mjölby kommuns "Program för översiktlig planering" framgår vilka översiktsplaner, utredningar och styrdokument som bedömts som mest relevanta att arbeta med i närtid. Bland annat nämns kulturmiljöinventeringar samt stadsbyggnadsprogram. Byggnämnden föreslår att kommunstyrelsen utreder om ett kulturmiljöprogram kan svara upp mot det brådskande behovet av att förtydliga vilka kulturhistoriska värden inom kommunen som ska ses som särskilda värden i ett övergripande perspektiv och hur dessa avses hanteras.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelsen

Byggnämndens beslut om bedömning av kulturmiljö i lovärenden, 2025-05-20 § 46

Program för översiktlig planering

Beslut

1. Byggnämnden föreslår att kommunstyrelsen ger stadsbyggnadskontoret i uppdrag att utreda ett kulturmiljöprogram för Mjölby kommun.

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen
Akten

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum 2025-06-05
Diarienummer BYN/2025:131

Handläggare
Maria Hedberg

Byggnämnd

Förslag att utreda kulturmiljöprogram

Bakgrund

I nationella mål och i lag framgår att kulturmiljöer ska bevaras, främjas och nyttjas hållbart. Allt i kulturmiljön har inte höga kulturvärden utan det krävs en bedömning och avvägning av värdena. Mjölby kommun saknar i dagsläget kommunövergripande styrdokument för bedömningen. I avvaktan på att kommunen tar fram styrdokument för kulturmiljöer beslutade byggnämnden den 20 maj 2025 om en avgränsning av vilka kulturhistoriska värden som ska anses utgöra särskilda värden i enlighet med kapitel 8 i plan- och bygglagen vid byggnämndens prövning av ärenden om lov och besked.

Sammanfattning

Kommuners samlade bedömning och avvägning av kulturhistoriska värden sker normalt i framtagandet av översiktsplaner, kulturmiljöprogram eller andra strategiska styrdokument samt i efterföljande detaljplaner. I Mjölby kommuns "Program för översiktlig planering" framgår vilka översiktsplaner, utredningar och styrdokument som bedömts som mest relevanta att arbeta med i närtid. Bland annat nämns kulturmiljöinventeringar samt stadsbyggnadsprogram. Byggnämnden föreslår att kommunstyrelsen utreder om ett kulturmiljöprogram kan svara upp mot det brådskande behovet av att förtydliga vilka kulturhistoriska värden inom kommunen som ska ses som särskilda värden i ett övergripande perspektiv och hur dessa avses hanteras.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelsen
Program för översiktlig planering
Byggnämndens beslut om bedömning av kulturmiljö i lovärenden, 2025-05-20

Förvaltningens förslag till beslut

1. Byggnämnden föreslår att kommunstyrelsen ger stadsbyggnadskontoret i uppdrag att utreda ett kulturmiljöprogram för Mjölby kommun.

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen
Akten

Tjänsteskrivelse

Datum 2025-06-05
Diarienummer BYN/2025:131

Beskrivning av ärendet

Kulturmiljöer omfattar den av människan påverkade fysiska miljön. Värdet ur ett kulturhistoriskt perspektiv avser möjligheten att genom bebyggelsen eller landskapet visa på och förmedla kunskaper om olika historiska skeenden och sammanhang. Därigenom skapas även förståelse av människors livsvillkor, i skilda tider, nu och för kommande generationer. Kulturvärden kan i varierande grad tillskrivas enskilda byggnader, anläggningar och lämningar (t.ex. vägar, broar, parker) såväl som hela miljöer och stora landskap.

I nationella mål och i lag framgår att kulturmiljöer ska bevaras, främjas och nyttjas hållbart. Det understryks att gestaltningen av befintlig livsmiljö, och förvaltning av de kulturvärden som finns där, är en lika viktig uppgift som skapandet av nya miljöer. I propositionen till plan- och bygglagen (2010:900) anges att en viktig förutsättning för att bebyggelse med särskilda kulturhistoriska värden ska få ett tillräckligt skydd enligt lagen är att kommunerna tar fram det kunskaps- och beslutsunderlag som behövs.

Vid bedömning av kulturhistoriska värden finns en mängd olika publikationer och inventeringar att utgå från som kunskapsunderlag och vägledning i kommunen. Endast delar av dessa är idag publikt publicerade på kommunens hemsida eller hos länsstyrelsen.

Allt i kulturmiljön har inte höga kulturvärden utan det krävs en bedömning och avvägning. En kommuns samlade bedömning sker normalt i framtagandet av översiktsplaner, kulturmiljöprogram eller andra strategiska styrdokument samt i efterföljande detaljplaner. Mjölby kommun saknar i dagsläget kommunövergripande styrdokument för bedömningen.

Arbete med översiktsplaner och andra kommunövergripande styrdokument faller inom kommunstyrelsens reglemente. Samhällsbyggnadsförvaltningen, genom stadsbyggnadskontoret, utgör sakkunnigstöd åt kommunstyrelsen och svarar för handläggning av översiktsplaner med tillhörande styrdokument.

Syfte

Syftet med ett kulturmiljöprogram är att sätta riktningen för kommunens kulturmiljöarbete och peka ut särskilt värdefulla byggnader och miljöer. Kulturmiljöprogram kan beskriva viktiga karaktärsdrag och kvaliteter, motivera varför ett område är bevarandevärt samt drar upp riktlinjer för dess framtida utveckling. Riktlinjerna kan fungera som vägledning vid plan- och bygglovsärenden.

Avstämning mot planer och policy

Kommunen har inte antagit något kulturmiljöprogram eller annat politiskt styrdokument som pekar ut och avgränsar vilka kulturhistoriska värden som ska anses utgöra sådana särskilda värden som anges i plan- och bygglagen.

I kommunens "Program för översiktlig planering" framgår vilka översiktsplaner, utredningar och styrdokument som bedömts som mest relevanta att arbeta med i närtid. Bland annat nämns kulturmiljöinventeringar samt stadsbyggnadsprogram.

Tjänsteskrivelse

Datum 2025-06-05
Diarienummer BYN/2025:131

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Maria Hedberg
Stadsbyggnadschef